

3.6.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kaupparekisterilain ja yritys- ja yhteisötietolain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeri on pyytänyt valtiovarainministeriön lausuntoa otsikon asiassa. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi kaupparekisterilakia (129/1979) ja yritys- ja yhteisötietolakia (244/2001) digitaalisten välineiden ja prosessien käytöstä yhtiöoikeuden alalla annetun direktiivin (EU) 2019/1151 ja rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849, siltä osin kuin jälkimmäisessä on kyse tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisterien yhteenliittämisestä, täytäntöönpanemiseksi.

Ehdotuksessa säädettäisiin rajat ylittävistä tietojenvaihdon lisäämisestä rekisterien yhteenliittämisjärjestelmässä jäsenvaltioiden välillä. Patentti- ja rekisterihallituksen olisi ilmoitettava sivuliikkeen rekisteröineelle jäsenvaltiolle rekisteriin merkitystä muutoksesta koskien yhtiön asiakirjoja ja tietoja. Vastaavasti saadessaan tällaisen tiedon, Patentti- ja rekisterihallituksen tulisi tehdä asiaa koskevat rekisterimerkinnät. Euroopan oikeusportaalista saatavilla olevat rekisteritiedot lisääntyisivät.

Patentti- ja rekisterihallituksen olisi merkittävä osakeyhtiö tai sivuliike kaupparekisteriin viiden arkipäivän kuluessa siitä, kun sille on toimitettu kaikki rekisterimerkinnän tekemiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat, jos perustamisilmoitus on tehty sähköisesti.

Kaupparekisterilakiin lisättäisiin säännös direktiivillä (EU) 2018/843 muutetun rahanpesudirektiivin (EU) 2015/849 edellyttämästä tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisterien yhteenliittämisestä.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään merkittäisiin jatkossa osakeyhtiön ja sivuliikkeen yhtiöoikeusdirektiivin 16 artiklassa tarkoitettu EUID, joka on yrityksen eurooppalainen yksilöivä tunniste.

Lisäksi sähköinen perustaminen ja muutosten ilmoittaminen mahdollistettaisiin myös muiden yritys- ja yhteisömuotojen kuin digitalisointidirektiivin (EU) 2019/1151 edellyttämien osakeyhtiön ja sivuliikkeen osalta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valtiovarainministeriön lausunto

Ehdotuksen keskeisimmät vaikutukset vaikuttavat kohdistuvan erityisesti PRH:n velvollisuuteen ilmoittaa muutokset yhtiön asiakirjoissa ja tiedoissa sekä vastaanottaa vastaavia tietoja rekisterien yhteenliittämijärjestelmällä kirjatakseen ne omaan rekisteriin.

Luonnoksessa todetaan sähköisten perustamisilmoitusten käsittelyaikojen olevan nykyään alle direktiivissä vaaditun. Säännös kuitenkin edellyttää, että Patentti- ja rekisterihallituksella on jatkossakin käytössään riittävät resurssit vaaditun käsittelyajan noudattamiseksi. Näin ollen voidaan todeta, että vaadittuihin käsittelyaikoihin ei kohdistu uutta painetta.

Huomioitavaa on, että yhteenliittämijärjestelmän välityksellä annetaan tietoja maksutta, mikä tulee huomioida talousarvioesityksessä. Välitettäviä tietoja ovat muun muassa tosiasiallisia edunsaajia koskevat tiedot, jotka tulee asettaa saataville rekistereiden yhteenliittämijärjestelmän kautta siten kuin rahanpesudirektiivin 30 artiklan 10 kohdassa ja 31 artiklan 9 kohdassa edellytetään. Lähtökohtaisesti voidaan siis olettaa tietojen olevan maiden välillä teknisesti ja semanttisesti yhteentoimivia. Suomen näkökulmasta on kuitenkin hyvä huomioida olemassa olevien tietomallien yhteentoimivuus rahanpesudirektiivin edellyttämällä tavalla ja niihin mahdollisesti tarvittavien muutostöiden taloudellisten vaikutusten huomiointi.

Luonnoksesta jää epäselväksi, mistä syystä edunsaajia koskevat tiedot eivät olisi luovutettavissa tosiasiallisia edunsaajia koskevien rekisterien yhteenliittämijärjestelmän eli Boriksen (beneficial ownership registers interconnecting system), välityksellä. Luonnoksessa viitataan noudatettuun käytäntöön, jonka valossa edunsaajia koskevat tiedot eivät olisi luovutettavissa Boriksen välityksellä ainakaan ennen kaupparekisterilain kokonaisuudistuksen yhteydessä mahdollisesti tehtäviä sääntelymuutoksia. Hallituksen esityksessä voisi selkeämmin avata, mihin viitattu noudatettu käytäntö edunsaajarekisterin tietojen luovuttamisesta tarkemmin perustuu ja miten se estää edunsaajatietojen luovuttamisen Boriksen välityksellä.

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että siltä osin kuin kyse on tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen välittämisestä rahanpesuviranomaisille, ilmoitusvelvollisille ja suurelle yleisölle noudatettaisiin kaupparekisteriviranomaisen tällä hetkellä noudattamaa menettelyä, joka edellyttää tietojen saajan vahvaa tunnistamista ja käyttötarkoitusselvityksen antamista. Edelleen todetaan, että tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen mukaan edunsaajarekisterien yhteenliittämistä koskevaan järjestelyyn on tulossa tunnistamista koskeva ominaisuus, joka ei kuitenkaan mahdollista suuren yleisön tunnistamista. Esitysluonnoksesta jää epäselväksi, mitä vaihtoehtoja Boriksen kansalliselle toteutukselle jää, jos kansallisesti edellytetään käyttötarkoitusselvitystä, mutta edunsaajarekisterien yhteenliittämistä koskeva järjestely ei mahdollistaisi suuren yleisön tunnistamista.

Lisäksi esityksessä todetaan, että tällä hetkellä osakeyhtiön perustaminen sähköisessä asiointipalvelussa on Suomessa mahdollista, mutta esimerkiksi kaikilla rekisteriin merkityillä vastuuhenkilöillä tulee olla suomalainen henkilötunnus, osakepääoman nolla euroa ja yhtiöjärjestyksen

vakiomuotoinen, mikä ei täytä direktiivin vaatimuksia. Valtiovarainministeriö toteaa, että yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kehittämistä on syytä tarkastella kokonaisvaltaisesti niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, ei vain rahanpesudirektiivin edellyttämällä tavalla. Julkisessa hallinnossa on käynnissä lukuisia digitalisointihankkeita, joissa saattaa olla merkittäviäkin yhteistyötarpeita yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kanssa. Vastaavasti myös yritysten näkökulmasta saattaa nousta uusia kehitystarpeita. Esityksen valmistelun yhteydessä on otettava huomioon, mitä tiedonhallintalain 8.2 §:ssä säädetään tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnista. Valmistelussa olisi hyvä myös kartoittaa järjestelmän kehitystarpeet eri sektorien yhteistyönä, kuitenkin niin, että rahanpesudirektiivin edellyttämässä aikataulussa pysytään.

Lisäksi esityksessä todetaan, että Suomi.fi-viestit-palvelua hyödynnetään ja jatkokehitetään rekisterin viestiliikenteen tarpeisiin. Valtiovarainministeriö toteaa, että Suomi.fi-viestit-palvelun jatkokehittämistä tulee tehdä yhteensovittaen Digi- ja väestötietoviraston kanssa huomioiden palvelun kehityskaari ja asiakastarpeet mm. yrityksen näkökulmasta.

Vaikutukset talousarvioesitykseen

Esitysluonnoksessa todetaan, että yritys- ja yhteisötietojärjestelmän kehittämisestä arvioidaan aiheutuvan 2,7 milj. euron lisämäärärahararve v. 2022 ja 2,3 milj. euron tarve v. 2023. Menot ovat siten määräaikaaisia. Lausuntomateriaalissa ei ole niin kattavia tietoja, että olisi mahdollista ottaa kantaa menoarvioiden suuruuteen. Niitä on arvioitava ja niistä päätettävä vuoden 2022 talousarvioesityksen laadinnan yhteydessä.

Kaupparekisteritietojen maksuttomuudesta johtuu PRH:lle noin 1,5 milj. euron vuotuinen tulonmenetys. Tämä on huomioitu julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2022-2025 siten, että vuodelle 2022 on varattu PRH:n toimintamenoihin 0,5 milj. euron lisämääräraha, joka nousee vuodesta 2023 alkaen 1,5 milj. euroon.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen